

Marcin Miga

Uniwersytet Opolski
Wydział Prawa i Administracji
Zakład Prawa Międzynarodowego i Unijnego
miga@uni.opole.pl

BEZROBOCIE WŚRÓD KOBIEC I JEGO ZMIANY W LATACH 2007-2013 NA ŚLĄSKU OPOLSKIM

Streszczenie: W artykule skoncentrowano się na problematyce związanej z sytuacją kobiet na rynku pracy w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem województwa opolskiego w kontekście realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w latach 2007-2013. Główna uwaga została skupiona na identyfikacji kluczowych kierunków działań w zakresie aktywizacji zawodowej kobiet. Dla uchwycenia wpływu PO KL na sytuację kobiet na rynku pracy w publikacji zestawiono dane ogólnopolskie oraz dane dla województwa opolskiego w ujęciu rocznym, w tym dotyczące liczby kobiet biorących udział w poszczególnych działaniach finansowanych z PO KL. W artykule zaprezentowano dane statystyczne ukazujące wykorzystanie środków z PO KL przez kobiety. Dane te obrazują zasadniczy brak wpływu środków unijnych na regionalny rynek pracy województwa opolskiego.

Słowa kluczowe: rynek pracy, bezrobocie, Unia Europejska, fundusze unijne.

Wprowadzenie

Pierwszego maja 2014 r. obchodziliśmy dziesiątą rocznicę przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Członkostwo wiązało się także z możliwością pozyskiwania środków z funduszy unijnych. W latach 2004-2006 unijne wsparcie dla Polski wyniosło ponad 14 mld euro. Lata 2007-2013 to kolejne 67,5 mld euro.

Po 10 latach członkostwa bilans finansowy między Polską a Unią jest dla naszego kraju bardzo korzystny. W rezultacie Polska była największym beneficjentem netto środków Unii Europejskiej. Efekty korzystania z funduszy europejskich są widoczne w całym kraju.

Fundusze unijne wpływają i silnie oddziałują na lokalne rynki pracy, szczególnie w zakresie walki z bezrobociem i wyrównaniem szans na rynku pracy.

Patrząc przez pryzmat ostatnich lat, sytuacja na rynku pracy województwa opolskiego jest trudna do jednoznacznego przewidzenia. Wynika to nie tylko z niestabilności gospodarki, która wciąż odczuwa skutki kryzysu gospodarczego, lecz też ze zjawiska histerezy.

Główną przyczyną jest bowiem szczególny rys społeczny regionu, który, choć z jednej strony uwidacznia się tendencjami obserwowanymi w całym kraju, z drugiej wnosi w opis rynku pracy elementy nietypowe, do których należą: gwałtowniejsze niż w kraju zjawiska depopulacyjne, olbrzymia, na tle potencjału ludnościowego Opolszczyzny, migracja zarobkowa oraz położenie między wielkimi metropoliami Wrocławia i Górnego Śląska: wszystko to ma znaczenie dla obecnego i przyszłego kształtu rynku pracy. W 2013 r. w województwie opolskim mieszkało 1 mln 10,2 tys. osób, z czego większość stanowiły kobiety (521,7 tys. osób, tj. 51,6%) oraz mieszkańcy miast (527,7 tys. osób, tj. 52,2%) [*Analiza sytuacji...*, 2014].

Celem artykułu było ukazanie, w jaki sposób kształtowała się sytuacja kobiet na tym specyficznym rynku w okresie, w którym regiony kraju korzystały z POKL.

1. Zakres stosowania i priorytety Europejskiego Funduszu Społecznego

Unia Europejska przez fundusze unijne aktywnie działa na rzecz zwiększenia liczby miejsc pracy oraz polepszenia warunków zatrudnienia [www 2]. Wymaga to nawiązania ścisłej, partnerskiej współpracy pomiędzy państwami członkowskimi, samorządami regionalnymi i lokalnymi, partnerami społecznymi, a w szczególności z samymi obywatelami. Nieustanne zmiany w otaczającym nas świecie, konieczność tworzenia nowych miejsc pracy w miejsce likwidowanych wymagają podjęcia dodatkowych działań w takich obszarach jak: badania naukowe, wzrost innowacyjności i budowanie społeczeństwa opartego na wiedzy.

W latach 2007-2013 Europejski Fundusz Społeczny (EFS), zgodnie z postanowieniami ogólnymi dotyczącymi Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, wspierał

działania w ramach celu „Konwergencja”¹ i celu „Konkurencyjność regionalna i zatrudnienie”².

Państwa członkowskie zapewniały spójność działań wspieranych z EFS z działaniami podejmowanymi w ramach realizacji europejskiej strategii zatrudnienia oraz mających za zadanie dopilnować, aby działania wspierane z EFS przyczyniały się do jej realizacji. Państwa członkowskie koncentrowały wsparcie na wdrażaniu zaleceń dotyczących zatrudnienia.

Zakres działań realizowany był w ramach pięciu obszarów wsparcia. Obejmowały one:

- **Aktywną politykę rynku pracy** mającą na celu przeciwdziałanie i zapobieganie bezrobociu, przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet, ułatwianie ponownej integracji z rynkiem pracy długotrwale bezrobotnych, a także wspieranie integracji zawodowej ludzi młodych oraz osób powracających na rynek pracy po okresie nieobecności na nim.
- **Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego** mające na celu ograniczenie zjawiska marginalizacji społecznej i przygotowanie osób narażonych na wykluczenie społeczne do wejścia na rynek pracy, utrzymanie zatrudnienia lub powrotu do czynnego życia zawodowego. Skierowane jest ono do osób, które ze względu na trudną sytuację życiową nie potrafią samodzielnie odnaleźć się na rynku pracy, nie potrafią rozwiązać osobistych i zawodowych problemów, korzystając długotrwale w sposób bierny ze świadczeń pomocy społecznej.
- **Kształcenie ustawiczne** mające na celu ułatwienie i polepszenie dostępu do rynku pracy oraz integrację z rynkiem pracy, podwyższenie i utrzymanie potencjału zatrudnieniowego osób oraz promowanie mobilności zawodowej poprzez zwiększanie dostępu do szkoleń zawodowych, edukacji oraz doradztwa.
- **Doskonalenie kadr gospodarki** (promocja potencjału adaptacyjnego) oraz rozwój przedsiębiorczości przez promocję wykwalifikowanej, przeszkolonej i zdolnej do adaptacji do zmiennych warunków rynku pracy kadry pracowniczej, popieranie innowacyjności i potencjału adaptacyjnego w zakresie organizacji pracy, rozwijanie przedsiębiorczości oraz warunków sprzyjających tworzeniu miejsc pracy i podwyższaniu kwalifikacji, rozwój potencjału ludzkiego w sferze badań, nauki i technologii.
- **Zwiększanie dostępu i uczestnictwa kobiet na rynku pracy**, włącznie z możliwością rozwijania kariery zawodowej, zwiększeniem dostępu kobiet do nowych miejsc pracy, pomocą w uruchamianiu działalności gospodarczej,

¹ W przypadku regionów najmniej rozwiniętych.

² W przypadku którego chodzi o przewidywanie i promowanie zmian gospodarczych umożliwiających skuteczną odpowiedź na pojawiające się wyzwania.

a także działania zakładające zmniejszenie dysproporcji, których podstawą jest dyskryminacja ze względu na płeć zarówno w ramach pionowych, jak i poziomych struktur rynku pracy.

1.1. Program Operacyjny Kapitał Ludzki jako instrument realizacji Europejskiego Funduszu Społecznego i jego wpływ na rynek pracy

W latach 2007-2013 podstawą wdrażania funduszy strukturalnych w Polsce w ramach polityki spójności UE był dokument zatytułowany *Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Narodowa Strategia Spójności (NSS 2007-2013)* [*Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia...*, 2007]. Dokument przedstawia analizę sytuacji społeczno-gospodarczej Polski, formułuje najważniejsze wyzwania dla kraju w perspektywie kolejnych lat oraz określa cele zmierzające do osiągnięcia spójności społeczno-gospodarczej i terytorialnej z krajami i regionami UE, prezentuje alokację środków finansowych na poszczególne programy oraz ramy systemu realizacji. Dodatkowo w dokumencie przedstawiono opis programów operacyjnych, współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych, służących realizacji celów NSS 2007-2013.

Kumulatywna wysokość środków europejskich przeznaczonych na realizację polityki spójności w ramach NSS w latach 2007-2013 wyniosła 67,3 mld euro, co stanowi 16% wszystkich środków przeznaczonych na politykę spójności Unii Europejskiej [*Fundusze europejskie w Polsce*, 2014, s. 35].

Programem operacyjnym, w ramach którego regiony miały realizować cele rozwojowe, zwłaszcza te związane z rozwojem kapitału ludzkiego, był Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013 (PO KL 2007-2013). Jego celem głównym był wzrost zatrudnienia i spójności społecznej. Wsparcie w ramach Programu obejmowało takie obszary jak: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw oraz budowa sprawnej i skutecznej administracji publicznej i wdrażanie zasady dobrego rządzenia. Jest to program finansowany w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

PO KL był więc największym programem współfinansowanym ze środków EFS w Unii Europejskiej w latach 2007-2013, w Polsce natomiast był jedynym programem realizowanym ze środków tego funduszu. Podejmowane w jego ramach działania miały przyczynić się do rozwoju społeczno-gospodarczego. Zrealizowane projekty przyczyniły się do wzrostu zatrudnienia, rozwoju oferty edu-

kacyjnej oraz przyspieszenia integracji społecznej, co wynika z monitoringu realizacji priorytetów PO KL.

Łączna wartość środków EFS wyniosła ponad 11,7 mld euro, podpisano blisko 45 tys. umów na realizację projektów o łącznej wartości blisko 48 mld zł, co oznacza wykorzystanie 97% środków dostępnych z EFS dla Polski do 2015 r. W projektach z PO KL wzięło udział już ponad 7,6 mln osób, a więc ok. 20% ludności Polski.

Tak więc Polska wykorzystwała i wydatkowała środki z PO KL na poziomie ok. 92%. Ich dostępność umożliwiła zrealizowanie wielu działań na rzecz rynku pracy. Instrumenty polityki spójności przyczyniły się również do złagodzenia spowolnienia gospodarczego, jakie miało miejsce w Polsce w rezultacie światowego kryzysu finansowego i gospodarczego. Szacuje się, że mniej więcej połowa wzrostu wypracowanego w Polsce PKB w 2009 r. została osiągnięta dzięki funduszom unijnym z polityki spójności.

Przeгляд analiz wykorzystania środków europejskich [*Wpływ funduszy europejskich...*, 2013] oraz analizy projektów współfinansowanych ze środków unijnych, dokonywanych w oparciu o bazę danych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, upoważnia do wyciągnięcia wniosku, iż środki europejskie wpłynęły znacząco na główne obszary społeczno-gospodarcze, a przejawem tego są następujące dane [www 4]:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata w Polsce wynosił w 2013 r. 59,7 % i w ostatnich latach (od 2008 r.) utrzymywał się na zbliżonym poziomie. W tym czasie wskaźnik zatrudnienia średnio w UE-27 spadł z 65,8 do 64,2%;
- w momencie wejścia do UE Polska charakteryzowała się najniższym wskaźnikiem zatrudnienia, ale do 2013 r. odnotowała największy wzrost wskaźnika – o 8,3 pkt. proc. (5,2 pkt. proc. od 2007 r.). W 2013 r. wyprzedzała pod tym względem takie kraje jak: Irlandia, Bułgaria, Rumunia, Hiszpania, Włochy, Malta, Węgry i Grecja. Połowa tych krajów (Grecja, Bułgaria, Irlandia i Hiszpania) jeszcze w 2008 r. znacznie wyprzedzała Polskę. Kryzys nie spowodował obniżenia wskaźnika zatrudnienia w Polsce w dużej mierze dzięki właśnie funduszom unijnym;
- w ostatnich latach stopa bezrobocia (średnioroczna) w Polsce kształtowała się mniej więcej na poziomie średniej unijnej. Trwający kryzys przyczynił się do wzrostu stopy bezrobocia, jednak w 2013 r. (10,1%) była ona niższa od średniej UE-27 (10,5%). Kraje takie jak Portugalia, Grecja, Hiszpania charakteryzują się (według danych na koniec 2013 r.) od 1,7 do 2,5-krotnie wyższym bezrobociem niż Polska;

między regionem o najwyższym poziomie wsparcia na mieszkańca a regionem o najniższym poziomie wsparcia na mieszkańca. Na podstawie tak określonego algorytmu podziału środków w ramach komponentu regionalnego PO KL województwo opolskie otrzymało 174 335 858 zł.

1.2. Wsparcie kobiet na rynku pracy poprzez komponent regionalny PO KL

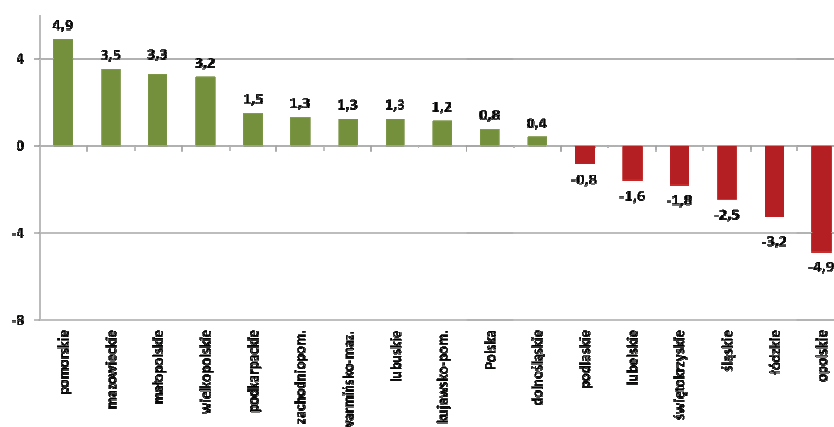
Zasadniczo priorytety PO KL zarządzane na szczeblu regionalnym powinny wpływać na poprawę sytuacji ekonomiczno-społecznej w danym regionie (według obszarów tematycznych). Analizując wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań, dostrzega się [Program Specjalnej Strefy Demograficznej..., 2014], iż w Polsce spośród wszystkich województw najbardziej alarmująca sytuacja w zakresie zmian liczebności, jak i struktury populacji, występuje właśnie w województwie opolskim, które cechuje: najwyższy poziom depopulacji spośród wszystkich województw, masowa emigracja zarobkowa, drenaż mózgów, drastyczny spadek urodzeń, postępujący wzrost liczby zgonów, zmiana struktury demograficznej regionu, wydłużanie się przeciętnego trwania życia, przesuwanie się tzw. wieku środkowego matek, obserwowany kryzys rodziny.

Opisane procesy demograficzne warunkuje również wiele zjawisk społeczno-gospodarczych, w szczególności: niewystarczająca do potrzeb liczba miejsc pracy połączona z poziomem bezrobocia na części obszaru regionu, niekonkurencyjne zarobkowo miejsca pracy w regionie i jego otoczeniu, które kierują zasoby siły roboczej na ścieżkę poszukiwania i podejmowania pracy za granicą, słabnący popyt wewnętrzny w regionie coraz częściej realizowany poza jego granicami, częściowo wykorzystany potencjał inwestycyjny regionu, zmniejszająca się stabilność miejsc pracy, relatywnie niska przedsiębiorczość mieszkańców regionu, niedopasowanie strukturalne pomiędzy popytem a podażą na rynku pracy.

Z analizy poniższych wskaźników i prognoz wynika, że alokacja finansowa w ramach komponentu regionalnego w województwie opolskim na lata 2007-2013, przeliczona zgodnie z algorytmem zawartym w Porozumieniu w sprawie realizacji Priorytetu/Działania/Poddziałania w ramach PO KL, wyniosła 985,68 mln zł (237 041 mln euro)³.

---

³ Przeliczona zgodnie z algorytmem zawartym w Porozumieniu w sprawie realizacji Priorytetu/Działania/Poddziałania w ramach PO KL, przyjmując kurs: 1 EUR = 4,1516 zł z 30 lipca 2014 r., obowiązujący w zakresie rozliczeń finansowych w ramach PO KL w miesiącu sierpniu 2014 r.

Wykres 2. Zmiany demograficzne w województwie opolskim na tle regionów Polski

Źródło: Bedrunka [2014].

Biorąc pod uwagę gorszą pozycję kobiet na rynku pracy województwa opolskiego oraz zidentyfikowanie ewentualnych nierówności, powinno się zwrócić szczególną uwagę na ten problem w trakcie wdrażania programów operacyjnych dofinansowywanych z nowej perspektywy unijnej na lata 2014-2020. Sytuacja kobiet została porównana w odniesieniu do ich uczestnictwa w projektach EFS (kobiety tylko jako grupy docelowe projektów) w kontekście zapotrzebowania na odpowiednio ukierunkowane działania.

W okresie 2007-2013 w województwie opolskim zrealizowano 43 projekty na rzecz kobiet o łącznej wartości 15 353 462,06 zł, w tym dofinansowanie 12 802 947,58 zł [Dane Urzędu Marszałkowskiego..., 2014].

Tabela 1. Projekty realizowane na rzecz kobiet w ramach PO KL w okresie 2007-2013 w województwie opolskim w latach 2007-2013

Priorytet	Działanie	Liczba realizowanych projektów
Priorytet VI	Działanie 6.1.1	10
	Działanie 6.2	2
	Działanie 6.3	1
Priorytet VII	Działanie 7.1.1	14
	Działania 7.2.1	4
	Działanie 7.3	1
Priorytet VIII	Działanie 8.1.1	5
	Działanie 8.2.1	1
Priorytet IX	Działanie 9.5	5 dot. tematyki edukacyjnej prowadzonej na terenach wiejskich.

Źródło: [Dane Urzędu Marszałkowskiego..., 2014]

Analiza danych sprawozdawczych z realizacji PO KL w województwie opolskim [Dane Urzędu Marszałkowskiego..., 2014] pozwala stwierdzić, iż projekty realizowane w ramach PO KL wpływają na wszystkie grupy kobiet: pracujące, bezrobotne oraz bierne zawodowo. Udział w poszczególnych formach wsparcia w znacznym stopniu umożliwił beneficjentom zwiększenie wiedzy i umiejętności zawodowych istotnych z perspektywy potrzeb rynku pracy. Według stanu na 30 czerwca 2014 r. wsparciem zostało objętych 66 143 kobiet, mieszkanek województwa opolskiego, co stanowi 6,59% populacji.

Do ciekawych spostrzeżeń prowadzi analiza procesów, jakie zaszły w latach 2007-2013 w zakresie bezrobocia kobiet i mężczyzn. Do zobrazowania zmian w kształtowaniu bezrobocia w 2013 r. służą dane zawarte w tabeli 2, gdzie punktem odniesienia jest stan z końca analogicznego roku. W analizowanych latach, pomimo dostępności środków w ramach PO KL, nie odnotowano znacznego spadku liczby bezrobotnych kobiet.

Tabela 2. Stopa bezrobocia według płci w latach 2003-2013 (%)

Rok	Kobiety	Mężczyźni
2007	9,4 %	7,8 %
2008	7,6 %	6,0 %
2009	8,8 %	8,2 %
2010	9,9 %	8,9 %
2011	10,8 %	8,9 %
2012	11,1 %	9,3 %
2013	11,2 %	9,8 %

Źródło: Sedlak & Sedlak na podstawie danych GUS z 2014 r.

Jednakże rozwojowi rynku pracy i poprawie sytuacji kobiet z pewnością posłużyły wdrażane na Opolszczyźnie działania współfinansowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Kilka płaszczyzn oddziaływania (rynek pracy, przedsiębiorczość, edukacja, pomoc społeczna) w powiązaniu ze znaczącymi środkami finansowymi pomogły regionowi w osiągnięciu zrównoważonego, dynamicznego rozwoju.

Szacunkowy wpływ komponentu regionalnego PO KL na opolski rynek pracy rozpatrywany jest poprzez wskaźniki, które ukazują realizację poszczególnych priorytetów. Mając na uwadze obszary wsparcia zapisane dla poszczególnych priorytetów w kontekście kobiet, zdefiniować można następujące uwagi i wnioski [Sprawozdanie z realizacji priorytetów komponentu regionalnego..., 2014]:

a) *Priorytet VI, Rynek Pracy otwarty dla wszystkich:*

- liczba kobiet, które zakończyły udział w projektach realizowanych w ramach Priorytetu: 20 365;

- liczba kobiet, które zakończyły udział w projektach realizowanych w ramach Priorytetu, kobiety objęte IPD: 16 097;
- liczba kobiet, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej, w tym bezzwrotne dotacje: 1855.

Z przeprowadzonej analizy realizacji Priorytetu VI [*Sprawozdanie z realizacji priorytetów komponentu regionalnego...*, 2014] wynika, iż kobiety rzadziej korzystają z dotacji, które w dużej mierze są udzielane właśnie w ramach wyżej wymienionego Priorytetu. Ważnym elementem hamującym kobiety w poszukiwaniu pracy jest opieka nad osobą zależną, zły stan zdrowia oraz niepełnosprawność. Tematyka [*Sprawozdanie z realizacji priorytetów komponentu regionalnego...*, 2014] i dostępność kursów i szkoleń w ocenie beneficjentek jest często niewystarczająca, co wskazuje na konieczność dostosowania wsparcia do potrzeb poszczególnych grup beneficjentów, a także rynku pracy. Jak pokazują wyniki monitoringu, kobiety częściej rezygnują z kursów i szkoleń w zakresie przygotowania do prowadzenia działalności gospodarczej w ich trakcie, jak i na etapie przygotowania biznesplanu i wycofują się ze starań o otrzymanie dotacji, co wskazuje na konieczność innego podejścia w zakresie planowania działalności gospodarczej kobiet. Ponadto kobiet korzystających ze wsparcia w zakresie zakładania własnej firmy jest ponad trzykrotnie mniej niż mężczyzn. Konieczne jest już na poziomie edukacji szkolnej tworzenie programów, których celem będzie kształtowanie postaw przedsiębiorczych oraz zapewnienie większego wsparcia kobietom (zarówno przed, jak i po uruchomieniu własnej firmy). Problemem nie tylko dla kobiet prowadzących działalność gospodarczą jest konkurencja i umiejętność radzenia sobie z jej działaniami. W celu zwiększenia skuteczności wsparcia przeznaczonego dla przedsiębiorców powinno ono zostać poszerzone o szkolenia i o usługi doradcze dla nowo utworzonych firm. Kobiety w ramach Priorytetu VI zdecydowanie częściej niż mężczyźni wyszczególniają jako skuteczne inne formy wsparcia pomoc psychologiczną czy doradztwo zawodowe, co wpływa na efektywność tych form wsparcia i zasadność ich stosowania w większym stopniu w odniesieniu do kobiet znajdujących się w trudnej sytuacji. Wyniki monitoringu ujawniają, że w przypadku staży zawodowych oraz zatrudnienia subsydiowanego jakość zdobytej w ich trakcie wiedzy i doświadczenia jest wysoka, ale nisko oceniano trwałość tych form wsparcia ze względu na brak kontynuacji zatrudnienia po zakończeniu udziału w projekcie. Pozytywne oceny w zakresie wzrostu wiedzy i poprawy umiejętności zawodowych oraz wysoka zbieżność z oczekiwaniami i potrzebami nie zawsze korespondują z efektem w postaci pozyskania zatrudnienia, co miało bezpośredni wpływ na ocenę wsparcia. Spośród wszystkich przebadanych beneficjentów tylko co druga osoba obecnie pracuje. Wśród

kobiet odsetek osób pracujących jest zdecydowanie niższy (43,2%) niż wśród mężczyzn (54,8%).

b) Priorytet VII, Promocja integracji społecznej:

- liczba kobiet, klientów pomocy społecznej, które zakończyły udział w projektach dotyczących aktywnej integracji (w tym kobiety z terenów wiejskich): 4338.

W odniesieniu do Priorytetu VII z raportów wskazanych na wstępie badań ewaluacyjnych wynika, iż we wszystkich grupach wiekowych sytuacja zawodowa kobiet po projektach była gorsza niż mężczyzn.

c) Priorytet VIII, Regionalne kadry gospodarki:

- liczba pracujących kobiet, które zakończyły udział w projektach szkoleniowych: 13 162;
- liczba pracowników – kobiet o niskich kwalifikacjach, które zakończyły udział w projektach: 4420.

W odniesieniu do Priorytetu VIII z raportów wynika, iż jedną z form wsparcia, w której najczęściej partycypowali beneficjenci – kobiety, były szkolenia, warsztaty i kursy. Ponad 90% uczestników wskazywało na zgodność tej formy wsparcia ze swoimi potrzebami. Blisko co druga kobieta oceniła wzrost swojej wiedzy i umiejętności dzięki tej formie wsparcia jako duży lub bardzo duży. Prawie połowa, bo 45,9% kobiet korzystających ze szkoleń, kursów i warsztatów przyznała, że zdobyty zasób umiejętności zawodowych i wiedzy okazał się przydatny w pracy. Dla 23,3% badanych kobiet zdobyte umiejętności i wiedza okazały się w ogóle nieprzydatne w pracy wykonywanej dotychczas, a wśród kobiet mieszkających na wsi także w pracy na gospodarstwie.

Podsumowanie

Największą pozytywną zmianę w sytuacji beneficjentów można zauważyć wśród osób korzystających ze wsparcia w ramach Priorytetu VI – co druga respondentka (45,6% badanych) przyznaje, że sytuacja się poprawiła, podczas gdy wśród kobiet pracujących objętych wsparciem w ramach Priorytetu VIII – zaledwie co trzecia (30%). Najmniejsze zmiany zauważane są w Priorytecie VII – tylko co piąta respondentka (22,9%) deklaruje poprawę swojej sytuacji. Wśród kobiet pracujących korzystających ze wsparcia w ramach Priorytetu VIII widoczna jest stabilizacja – obecnie 90% pracuje, a mimo braku istotnych zmian zawodowych blisko 60% ocenia swoją sytuację zawodową jako bardzo dobrą lub dobrą.

Zdecydowana większość respondentów jest przekonana o konieczności nasilenia działań [*Sprawozdanie z realizacji priorytetów komponentu regionalne-*

go..., 2014] – bez względu na płeć. Kobiety przede wszystkim ogniskują uwagę na faktycznej pomocy w znalezieniu pracy. Jest to naturalna konsekwencja barier w dostępie do pracy i mniejszej ilości ofert pracy przeznaczonych dla kobiet.

Dlatego kobiety bardziej negatywnie niż mężczyźni oceniają swoją sytuację zawodową po skorzystaniu ze wsparcia. Kobiety ponadto identyfikują więcej barier na rynku pracy związanych z płcią oraz z innymi kryteriami wykluczenia (opieka nad osobą zależną). Mają także większe oczekiwania względem działań redukujących wykluczenie zawodowe.

Porównując stopę bezrobocia w podziale na kobiety i mężczyzn, dostrzega się stałą tendencję, która pojawiała się na przestrzeni wielu lat w regionie. Niezależnie od wysokości bezrobocia ogółem w regionie, skala różnic między sytuacją obu płci zmieniała się w czasie. Biorąc pod uwagę dane statystyczne, bezrobocie kobiet w regionie jest nadal wyższe niż poziom bezrobocia mężczyzn.

Analiza wyodrębnionych obszarów wsparcia z PO KL pozwala stwierdzić, że uczestnictwo w projektach w ramach PO KL spowodowało aktywizację zawodową kobiet. Zidentyfikowano również znaczące różnice w efektywności wpływu projektów unijnych na różne grupy beneficjentów, szczególnie kobiet, oraz znaczny wpływ funduszy na jakościową stronę rynku pracy.

Sytuacja kobiet w województwie opolskim stopniowo poprawia się, głównie za sprawą aktywnego udziału kobiet w projektach finansowanych z PO KL. Uczestnictwo w projektach nie przekłada się jedynie na efekt zatrudnienia, lecz także na nową wiedzę i umiejętności oraz kompetencje.

Literatura

- Analiza sytuacji na rynku pracy województwa opolskiego w 2013 roku* (2014), Obserwatorium Rynku Pracy WUP Opole, Opole.
- Becker S.G. (1993), *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education*, The University of Chicago Press, Chicago.
- Bedrunka K. (2014), *Demografia województwa opolskiego a rynek pracy*, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Opole.
- Dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego, Departamentu Koordynacji Programów Operacyjnych, Opole 2014.
- Dawid B., Stanley F., Rudiger D. (2007), *Mikroekonomia*, PWE, Warszawa.
- Fundusze Europejskie w Polsce* (2014), „Biuletyn Informacyjny”, nr 34.
- Grabowski T. (2008), *Unia Europejska – mechanizmy integracji europejskiej*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.

- Huczek A. (2012), *Podstawy prawne realizacji polityki regionalnej w Polsce w okresie 2007-2013*, „Prace z teorii i historii prawa oraz administracji publicznej”, UWr, Wrocław.
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Narodowa Strategia Spójności* (2007), MRR, Warszawa.
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (2013), Warszawa.
- Program Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim do 2020 r. Uwarunkowania opracowania programu (2014), Opole.
- Sprawozdanie z realizacji POKL w województwie opolskim*, dane Urzędu Statystycznego w Opolu wg stanu na dzień 31 marca 2014.
- Sprawozdanie z realizacji priorytetów komponentu regionalnego PO KL 2007-2013*, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Departament Koordynacji Programów Operacyjnych, Opole 2014.
- Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013*, Warszawa 2014.
- Szlachta J. (2010), *Zasady i instrumenty polityki regionalnej Unii Europejskiej*, www.fundusze-strukturalne.gov.pl/NR/rdonlyres/...F0D9.../zasady_inst. (dostęp: 29.05.2014).
- Wpływ Funduszy Europejskich na gospodarkę polskich regionów i konwergencję z krajami UE*, Raport 2013.
- [www 1] *Rozwój mieszkańców województwa opolskiego poprzez wsparcie z Europejskiego Funduszu Społecznego*, WUP Opole, materiały konferencyjne z 29.11.2013, www.wup.opole.pl (dostęp 31.05.2014).
- [www 2] *Europejski Fundusz Społeczny Inwestowanie w kapitał ludzki* (2012), Urząd Oficjalnych Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, http://ec.europa.eu/employment_social/esf/docs/esf_leaflet_pl.pdf (dostęp: 29.05.2014).
- [www 3] *System wdrażania PO KL w województwie opolskim*, <http://www.pokl.opole.pl/1/strona-glowna.html> (dostęp: 29.05.2014).
- [www 4] http://www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/ewaluacja_i_analazy/raporty_o_rozwoju/raporty_krajowe/Strony/Wplyw_FE_na_gospodarke_polskich_regionow_i_konwergencje_z_krajami_UE_Raport_2010.aspx (dostęp: 29.05.2014).

POSITION OF WOMEN IN THE LABOUR MARKET WITH SPECIAL REFERENCE TO THE REGION OPOLSKIE IN 2007-2013

Summary: The article focuses on issues related to the situation of women in the labour market in Poland, with particular emphasis on the region of Opole in the context of the implementation of the Human Capital Operational Programme for the years 2007-2013. The main attention was focused on the identification of key objectives in the field of professional activation of women. To capture the impact of Human Capital on the situation

of women in the labour market in the publication summarizes national data and data for Opole province on an annual basis, including those relating to the number of women participating in the different activities financed by the Operational Programme Human Resources. The article presents statistics showing the use of the OP HC by women, the data illustrate a fundamental lack of impact of EU funds on the regional labour market Opole province.

Keywords: labour market, unemployment, European Union, EU funds.